Koninklijke Nederlandse
Natuurhistorische Vereniging

Afdeling

Drechtsteden

De Spindotter

3e kwartaal 2017

Bestuur KNNV Drechtsteden KvK 24417034

voorzitter: Frans Beuvens: 078 – 613 72 07
secretaris : Hein Ruiter: 078 – 614 38 60
penningmeester: Ruud Dorst : 078 – 618 37 23
ledenadministratie: Ruud Dorst : 078 – 618 37 23
algemeen lid : Gerard Verroen : 078 – 617 86 80
webmaster : Jan Zellmann: 06 – 48 76 13 09

Adres Secretariaat KNNV Drechtsteden
Hein Ruiter, Nieuwstraat 40, 3311 XR Dordrecht
E-mail: secretaris@drechtsteden.knnv.nl
Webpagina: http://www.knnv.nl/drechtsteden

Kopijdata convo: 1 maart, 1 juni, 1 september, 1 december

Inhoud:

Voorwoord van de voorzitter	1
Programma KNNV 2e kwartaal 2017	2-3
Programma IVN 2e kwartaal 2017	4
Komende excursies KNNV	5-8
Werkgroepen:	
Vlinders en Libellen	9-18
Natuurwerkgroep	18-22
Excursieverslagen	22-28
Bestuursmededelingen / ALV 2017	27-28
Cursussen KNNV Drechtsteden	28

Voorwoord **Zomer 2017**

Natuurorganisaties, zoals de KNNV proberen met onderzoek, maar vooral vanuit hun passie voor de natuur te werken aan het behoud van de natuur. Het is heerlijk om rond te lopen in de duinen van Oostvoorne, Zuid-Limburg, de Veluwe of op de Dwingelose heide. Nederland heeft op een klein oppervlak een zeer gevarieerde natuur en het is belangrijk om de variatie te behouden. Door alle inspanningen van de Provinciale landschappen en Natuurmonumenten worden er nog steeds terreinen aangekocht, beheerd en gered. Toch moeten we constateren dat het totale oppervlakte aan natuurlijke en halfnatuurlijke terreinen minder wordt. De periode dat de boeren hun land beheerden met oog voor de natuur is voorbij. We moeten nu kunstmatig hooilanden, bloemrijke weiden en soortenrijke akkers in stand houden en inzaaien, omdat de landbouwindustrie kiest voor meer productie. Gelukkig lijken de consumenten steeds vaker te kiezen voor gezondere produkten, die door hun produktiewijze de natuur helpen te overleven.

De terreinbeheerders, zoals Natuurmonumenten, worden door de ontoereikende financiën gedwongen om de prachtige en rustige natuurgebieden open te stellen voor allerlei vormen van recreatie. Paardenroutes, mountain-bike-routes en trimbanen verhogen de druk op de kwetsbare natuurreservaten. Vooral omdat veel van de gebruikers de stilte- en rustgebieden niet met rust laten. De Zuid-Hollandse natuur is ook de afgelopen jaren door intensieve recreatie en onvoldoende beheer verarmd. Ook de nieuwe natuurwet heeft de bescherming van kwetsbare planten, dieren en terreinen verminderd. Het is van belang, om samen met alle organisaties die zich inzetten voor natuur en landschap, actief te blijven om ook voor natuurliefhebbers na ons zoveel mogelijk in stand te houden en uit te breiden.
Dat is geen eenvoudige zaak in Nederland, waar de bevolking nog steeds groeit en de economie belangrijker lijkt dan een prettig en gezond leefmilieu. Overigens ben ikzelf na een heerlijke wandeling weer gemotiveerd om me in te zetten voor alles wat groeit en bloeit en mij steeds weer boeit.

Frans Beuvens

Excursie – en lezingen programma t/m oktober 2017

8 juli	Natuurexcursie naar Huis ter Heide. Opgave voor deelname op vrijdagavond 9 juni 2017 tussen 18.00 en 20.00 uur bij Frans Beuvens, 078 – 613 72 07. [zie artikel op pagina 5]
22-23 juli	Het weekend van de vlinder- en libellen telling in de Ardennen. Om ook mee te gaan en mee te gaan doen met deze vlindertelling, kunt informatie verkrijgen bij John van den Heuvel, telefoon : 078 – 616 85 12.
29 juli	Natuurexcursie naar het Dommeldal, waar we ons speciaal toeleggen op vlinders en libellen. Opgave voor deelname op vrijdagavond 9 juni 2017 tussen 18.00 en 20.00 uur bij Frans Beuvens, 078 – 613 72 07.
7 augustus	Natuurwerkgroep naar de Zuidhaven. [Zie elders in het blad]
25 augustus	Nationale nachtvlindertelling door de Vlinderwerkgroep bij hert Biesboscentrum in Dordrecht. Om ook mee te gaan en mee te gaan doen met deze vlindertelling, kunt informatie verkrijgen bij John van den Heuvel, telefoon : 078 – 616 85 12.
26 augustus	Natuurexcursie naar de Slingelandse Plassen. Opgave voor deelname op vrijdagavond 25 augustus 2017 tussen 18.00 en 20.00 uur bij Frans Beuvens, 078 – 613 72 07. [zie artikel op pagina 6]
2 september	Boerendag Dordrecht op de Griendheuvel in de Dordtse Biesbos. Nieuwe Merwedeweg 2. Tijd: 10.00 – 17.00 uur.
4 september	Natuurwerkgroep naar de Louisa Cannemanspolder.[Zie elders in het blad]
8 september	Vlinderwerkgroep naar Mildenburg in Oost-Voorne. Om ook mee te gaan en mee te gaan doen met deze vlindertelling, kunt informatie verkrijgen bij John van den Heuvel, telefoon : 078 – 616 85 12.

16 september	Natuurexcursie in het kader Natura 2000 in de Dordtse Biesbos. Natuurwandeling in de Biesbosch op het Griend museumpad onderleiding van Gerard Verroen. Aanmelden via het Biesboscentrum. Telefoon : 078 – 770 53 53. Aanvang 13.00 uur. De oversteek met het voetveer kost € 1,80 p.p. Kinderen t/m 16 jaar € 1,30. zie website: www.biesboschcentrumdordrecht.nl
18 september	Gezamenlijke ledenavond IVN / KNNV. Deze ledenavond wordt gehouden in de Paardenstal van het NMC-Weizigt te Dordrecht, Van Baerleplantsoen 30.Aanvang 20.00 uur
22-23 sept.	Vlinderwerkgroep gaat naar de Westduinen in Den Haag. Om ook mee te gaan en mee te gaan doen met deze vlindertelling, kunt informatie verkrijgen bij John van den Heuvel, telefoon : 078 – 616 85 12.
23 september	Natuurexcursie naar Den Treek in Amersfoort in het kader van Paddenstoelen. Opgave voor deelname op vrijdagavond 22 september 2017 tussen 18.00 en 20.00 uur bij Gerard Verroen, 078 – 617 86 80. [zie artikel op pagina 8]
2 oktober	Natuurwerkgroep gaat naar de Tongplaat. [Zie elders in het blad]
6 oktober	Vlinderwerkgroep gaat naar nachtvlinders spotten in de Dordtse Biesbos bij het Bezoekers centrum. Om ook mee te gaan en mee te gaan doen met deze vlindertelling, kunt informatie verkrijgen bij John van den Heuvel, telefoon : 078 – 616 85 12.
14 oktober	Natuurexcursie in de herfsttijd naar het natuurgebied Meyendal bij Den Haag en Wassenaar. Opgave voor deelname op vrijdagavond 13 oktober 2017 tussen 18.00 en 20.00 uur bij Gerard Verroen, 078 – 617 86 80.
16 oktober	Gezamenlijke ledenavond IVN / KNNV. Deze ledenavond wordt gehouden in de Paardenstal van het NMC-Weizigt te Dordrecht, Van Baerleplantsoen 30.Aanvang 20.00 uur.

IVN Activiteitenagenda t/m oktober 2017

Za 1 juli	10.00	Oosthaven	Rietvogels
Vr 7 juli	20.00	Scheffersplein	Gierzwaluwen
Za 8 juli	13.30	Dordwijk	Moestuin
Za 15 juli	10.00	Zuid/Tongplaat	Insecten
Zo 16 juli	9.00	't Hof	Inpolderen
Za 5 aug.	9.00	Biezenplaat	Zomerbloeiers
Za 12 aug.	10.00	Dordwijk	Oogsten
Zo 13 aug.	9.00	't Hof	landgoederen
Za 19 aug.	10.00	De Elzen	kriebelbeestjes
Zo 27 aug.	!3.30	Louter Bloemen	Bos-oase tussen industrie
Za 2 sept.	8.00	Biezenplaat	Griendcultuur
Za 2sept.	8.00	Griendheuvel	Infostand
Wo 6 sept.	20.30	Oosthaven	Vleermuizen
Za 9 sept.	10.00	Dordwijk	Monumentale bomen
Za 10 sept.	9.00	't Hof	Duurzaam waterbeheer
Zo 10 sept.	14.00	Wantijpark	Van Monument naar Monument
.Za 16 sept.	10.00	Zuid/Tongplaat	Concurrerende planten
Zo 1 okt.	14.00	Weizigt	Herfstkleuren
Za 7 okt.	10.00	Biezenplaat	Herfst
Za 14 okt.	13.30	Dordwijk	Zaden
Za 21okt.	10.00	De Elzen	Paddenstoelen
Zo 22 okt	13.30	Zwijndrecht	Arboretum onder de loep genomen
Za 28 okt	19.00	De Elzen	Nacht van de nacht

In **Zwijndrecht** kunnen kinderen elke eerste zaterdag van de maand terecht in 't Weetpunt, Develpad 169 te Zwijndrecht, van 13.00 tot 15.00 uur.
Informatie: Lidy van der Lans-Exler; 078 – 681 26 29
Vertrek excursies:
Landgoed Dordwijk: Ingang Dordwijklaan, aanmelden verplicht bij Elly den Hartogh; 078 – 616 67 80.

De Elzen en Hooge Biezenplaat: Vanaf parkeerplaats ” De Viersprong”, Kruising Oude Veerweg/Noorderelsweg.

Voor meer informatie en aanmelding, kunt u contact opnemen met Cees Mastenbroek 078 – 617 14 12 of via bestuurivn@gmail.com

Komende excursies in het 3e kwartaal 2017

Huis ter Heide op zaterdag 8 juli 2017.

Dit prachtige natuurgebied met heide en vennen, kruidenrijke akkers, gevarieerde bossen is een paradijs voor natuurliefhebbers en enthousiaste KNNV-ers. Landgoed Huis ter Heide ligt tussen de dorpen De Moer en Loon op Zand, ten noordwesten van Tilburg. Onze wandelroute voert o.a. langs de nieuwe vennen. Door het afwisselende landschap komen er allerlei soorten vogels voor in het natuurgebied Huis ter Heide. Op en rond de vennen kunnen we verschillende ganzen tegenkomen en met wat geluk zien we er lepelaars! Kleurrijke vogels op het landgoed zijn de groene specht, blauwborst en de ijsvogel. Vanuit de bomen kunnen buizerds en sperwers speuren naar hun prooi in het bos en op de akkers.

Zoogdieren in het gebied zijn o.a. ree, vos, das en Schotse hooglanders.Op het Landgoed leeft o.a. bij de vennen de bijzondere heikikker, waarvan het mannetje rond paartijd blauw kleurt.

foto’s Stevens / van Uchelen

Een bijzondere beschermde plant die bij meerdere vennen groeit in het gebied is de zonnedauw. Deze vleesetende plant kan op heel voedselarme bodem groeien, maar moet wel ergens zijn voedingsstoffen vandaan halen. Die haalt hij uit insecten die hij vangt. Aan de druppels op de plant zit een kleverige stof waar de kleine

insecten aan blijven hangen. Een mooie beschermde bloem die hier in de natuur groeit is klokjesgentiaan. De klokjesgentiaan is de waardplant voor het zeldzame gentiaanblauwtje. Het belooft een mooie wandeling te worden met de kans op veel bijzondere waarnemingen

Dommeldal op zaterdag 29 juli 2017.

De excursie naar het Dommeldal start bij de Volmolen 1 in Riethoven. De route begint achter de camping en voert ons door het dal van de Dommel. Bijzonder is dat het dal in zijn geheel een redelijk gaaf beekdal met laaglandbeek is. Die vind je niet veel meer in Europa. De Dommel is bepalend voor dit gebied. Delen zijn ooit rechtgetrokken voor de landbouw, maar gelukkig heeft de beek haar oorspronkelijke loop op veel plekken gehouden of is deze hersteld.

De Dommel ontspringt in België en heeft een lengte van 120 kilometer, waarvan 35 km in België en 85 km in Noord-Brabant stroomt. Bij Borkel stroomt de Dommel Nederland binnen. Daar begint het natuurgebied Dommeldal, dat loopt tot aan Eindhoven. Langs het water zien we veel kleine percelen akkers en graslanden. Dat beeld van de kleinschalige verkaveling, die stamt uit de Middeleeuwen,wordt weer langzaam hersteld.

Door de kronkelende bedding varieert de stroomsnelheid in de Dommel, wat voor veel dieren en planten gunstig is. De natuurwaarde

in het Dommeldal is dan ook groot: ijsvogel, wielewaal, roodborsttapuit en geelgors. Vogels die zich in dit Brabantse landschap thuisvoelen. Langs de beek tref je fraaie hooilanden aan met orchideeën en bijzondere planten zoals moeraskartelblad. In het voorjaar zwemmen in de poelen salamanders en kwaken overal groene kikkers. Wanneer wij door dit beekdal wandelen zien we ongetwijfeld ook veel vlinders, libellen en juffers .

Slingelandse plassen op zaterdag 26 augustus 2017.

De Slingelandse plassen liggen in de Alblasserwaard ten zuiden van het idyllische dorpje Goudriaan. Naast een recreatieve functie van het eerste deel is het deel dat grenst aan de N214 een rijk natuurgebied. Hier is een vogelrustgebied aangelegd en de wandelpaden zijn niet meer verhard. Je kunt er op en om de plassen veel vogels, libellen, juffers en vlinders waarnemen.
In een van de plassen is een kunsteiland aangelegd voor de visdieven. Er broeden ongeveer twintig paartjes visdieven op het eilandje. Je kunt de kolonie van betrekkelijk dichtbij bekijken. Het is fascinerend om te zien hoe visdieven zich gedragen.

In het riet zitten de kleine karekiet, rietzanger en rietgors. Regelmatig wordt ook de roerdomp hier gezien. De bruine kiekendief, die boven de rietkragen jaagt op kuikens van wilde eend, meerkoet of krakeend, wordt regelmatig gesignaleerd. In de struiken hoor en zie je allerlei zangvogels zoals zwartkop, winterkoning, koolmees, tjiftjaf en fitis. In het hele gebied wemelt het van de konijnen en op de graslanden in de omgeving rennen regelmatig hazen en maken we grote kans op het zien van de ooievaar. We zijn immers niet ver van het Ooievaarsdorp in Groot-Ammers. Hoe de flora en fauna er in augustus bij staat is ook voor mij een verrassing.

Den Treek-Henschoten op zaterdag 23 september 2017.

Den Treek-Henschoten is een landgoed behorende tot de Nederlandse gemeenten Leusden, Woudenberg en Utrechtse_Heuvelrug, in de provincie Utrecht.

Het landgoed van bijna 2000 hectare is geheel in particuliere handen en ligt op de overgang van de Utrechtse_Heuvelrug naar de Gelderse Vallei. Het landgoed bestaat voornamelijk uit bos met aan de oostelijke rand weilanden en akkers. Verspreid in het bos liggen ook nog landbouwgronden (Langeveen, 't Waswater, Droogmakerij), heidevelden (Hazenwater, Treekerpunt), zandverstuivingen (Hazencasino, Kelderbosch) en vennen (Veenplas). Op het landgoed bevinden zich ook de recreatieplas het Henschotermeer en de Pyramide_van_Austerlitz.

Het landgoed wordt doorsneden door de N224 en de N227. In de volksmond wordt de kruising van de Zeisterweg en de Doornseweg 'Quatre Bras' genoemd. Door de aanleg van de A28 in 1986 werd de noordwestelijke punt van het landgoed afgesneden. In dit stuk bevindt zich nu de golfbaan van Golfclub_De_Hoge_Kleij.

Het Treekerpunt een heuvelachtig terrein van ongeveer 20 hectare dat is ingericht voor dagrecreatie. Het gebied bestaat uit een groot heideveld, bos en een oude zandverstuiving. Tot 1840 liep de Wijkerweg, als verbinding tussen Amersfoort en Wijk bij Duurstede als een karrenspoor over het huidige recreatiegebied. In dit gebied bevinden zich enkele grafheuvels uit de Bronstijd.

De benaming Den Treek-Henschoten komt voort uit het samengaan van twee landgoederen in 1919. Landgoed Den Treek was van de ene tak van de familie De Beaufort en het landgoed Henschoten van een andere tak van familie Van Asbeck. Beide landgoederen zijn sindsdien onder gezamenlijk beheer. Aan de oostelijke rand bleef grondgebonden landbouw bestaan, maar de rest van het landgoed werd ingericht als een bosbedrijf, met rechte kavels en een geheel nieuwe wegen- en padenstructuur.

Tegenwoordig krijgt recreatie in de vorm van wandelen, fietsen en paardrijden steeds meer aandacht en ruimte, evenals natuurbehoud en het ontwikkelen van nieuwe natuur. In 2007 is ten noorden van het recreatieterrein Treekerpunt 30 hectare productiebos gekapt om plaats te maken voor heide.[Uit Wikipedia]

Werkgroep Vlinders en Libellen van de KNNV Drechtsteden.

Verslag van de KNNV-werkgroep Vlinders en libellen over nachtvlinderen 2016.

Als u een trouw lezer van de Spindotter bent, zult u de activiteiten van de Vlinder werkgroep goed hebben kunnen volgen. Het gehele jaar 2016 zijn de leden op diverse locaties actief geweest. Ook zijn ze naar het buitenland gegaan om daar nachtvlinders te gaan waarnemen. Over hun ervaringen hebben de leden een geweldig mooi verslag gemaakt. Dit verslag willen de leden van de vlinder werkgroep graag met u delen.
In deze uitgave van de Spindotter is de eerste aflevering van hun ervaringen weergegeven. In de komende uitgaven van de Spindotter vervolgen wij hen over de verdere belevenissen.

Voor onze werkgroep geldt voor 2016 wat voor veel nachtvlinderaars van toepassing was: niet echt veel exemplaren, maar toch redelijk wat

soorten. Het voorjaar was koel en vochtig en dat betekent voor veel rupsen meer kans op schimmel en rotting en dus geen vlinders. Tussen 1 maart en eind oktober zijn we iedere maand minimaal 1 keer op pad geweest.

In de Spindotter van het eerste en tweede kwartaal 2017 zijn de nachtvlinder-tellingen van 19 maart 2016 tot en met 2 juli beschreven. Nu vervolgen we de laatste nachtelijke tellingen vanaf 12 augustus 2016 en de belevenissen in de weekenden tot en met 14 oktober 2016.

12 augustus 2016 **De Avelingen**

Om 20.15 uur halen John en Erna ons op om te gaan nachtvlinderen in de Dordtse Avelingen. We plaatsen onze lakens langs de rivier en wachten af. Om 21.40 uur gaat het licht aan en we stoppen om 02.00 uur. Een van de leukste soorten is een microvlinder behorend tot de bladrollers, nl. het kanariepietje (Agapeta zoegana). Een werkelijk fraai kleinood, kleurig als of ie in de tropen thuishoort. Behalve fraai ook helemaal niet algemeen. Er zijn twee duidelijke concentratiegebieden in Nederland en dat zijn het zuiden van Limburg en de streek rond Gorinchem. In de rest van ons land is deze soort afwezig of uitermate zeldzaam. En wij vangen minimaal 19 exemplaren!

Agapeta zoegana, het kanariepietje. Foto: John van den Heuvel

Uiteraard komen er hier diverse vlindersoorten van waterrijke gebieden met veel riet voor, zoals de rietmot (Chilo phragmitella). We zijn allemaal blij als we een tweetal individuen vangen van de gestippelde houtvlinder (Zeuzera pyrina). Slechts één pijlstaartsoort komt dit keer op licht, de populierenpijlstaart (Laothoe populi), al vinden we vooraf in de wilgen een rups van de pauwoogpijlstaart (Smerinthus ocellata). Prettige avond en uiteindelijk 72 soorten door ons gedetermineerd.

Zeuzera pyrana
Gestippelde Houtvlinder

Ennomos alniaria
Geelschouderspanner

Aan het werk…. In de determinate- en foto-studio. Winston laat de gedetermineerde vlinders los in de vangkooi, waaruit ze na afloop weer worden losgelaten. Foto: Erna Tollens

Acrobasi repandana Euzophera pinguis
Oranje eikenlichtmot Tweekleurige lichtmot

Acleris variegana Furcula furcula
Witschouderbladroller Klein hermelijnvlinder

16 september 2016 Bezoekerscentrum Merwelanden

Ook vanavond weer op stap met ons KNNV-groepje. John c.s. zal ons komen halen om 19.15 uur. We staan lekker vroeg klaar, maar geen John te zien. Rond 19.40 bel ik maar eens. Wat blijkt? Autopech, het busje start niet. John heeft wel meteen naar onze vaste telefoon gebeld, maar ja, wij stonden lekker vroeg buiten. Winston zou naar ons onderweg zijn en er nu ongeveer moeten aankomen. Dat klopt. Ik zie een knalblauwe auto komen. Nog net voor het donker staat ons laken. Licht aan en even later komen John, Erna, Youp en Tom er aan. Ook hun laken wordt nog opgezet. Winston heeft de sleutel van het fietsenhok, dus dat gebruiken we als studio-ruimte.

Dysstroma truncata De schimmel Atethmia centrago Essengouduil

Carcina quercana Vuurmot

Maar het is toch wat te koud geweest. Weinig soorten en weinig vlinders zijn actief en komen naar de lakens toe. Wel weer een paar van de beruchte buxusmotten (Cydalima perspectalis). Een ramp in je buxushaag, maar fraai om te zien. Een paar kleine motjes zorgen voor kopzorgen. Zijn het nu echte motten, bladrollers of toch nog wat anders? Het blijken twee exemplaren te zijn van de bitterzoetmot (Acrolepia autumnitella). Dat is dan weer leuk. We breken redelijk vroeg weer af en eindigden met slechts 19 soorten, en dat is echt onder ons gemiddelde.

Acrolepia autumnitella, de bitterzoetmot. Foto: John van den Heuvel

30 september 2016 laatste keer Dordrecht:
Hoeve Jong Dordrecht, De Elzen.

Afmeldingen van Youp, Ruud en Winston. Klein clubje: Mirthe, Erna en John, Carel en ik en wel een gast van de KNNV, Jan Huijzers, met wie John vorige week zaterdag tijdens de KNNV-excursie in het Moretusbos veel optrok.
Niet koud, wel wat vochtig. Om 20.00 uur lamp al aan. Hele nacht door geluid van zowel mannetje als vrouwtje bosuil te horen. Het oehoee geroep van mijnheer, het kewit kewit roepje van mevrouw. Al hadden we in de werkschuur al een vrouwtje de puta-uil (Agrotis puta) opgeschrikt, weer komt er als eerste vlinder op ons laken een buxusmot (Cydalima perspectalis). Maar het leuke is, dat we deze keer niet alleen de witte vorm van de buxusmot zien, maar dat er ook twee donkere vormen op ons laken komen.

Twee kleurvormen van de Cydalima perspectalis - Buxusmot

Van de herfstuilen zien we een wachtervlinder (Eupsilia transversa), een prachtig getekend exemplaar met witte vlekken, en een populierengouduil (Xanthia ocellaris). Deze laatste is nieuw voor het KNNV groepje. Maar we vangen ook een tweetal vlinders die soms in september nog een partiële tweede of derde generatie hebben: een fraaie, gave vliervlinder (Ourapteryx sambucaria) en een late kleine groenuil (Earias clorana), een soort die tot begin oktober actief kan zijn. Ook vanavond een kijkgaatje, een Monopis soort op het laken, deze keer het witvlekkijkgaatje, (onopis weaverella). Rond 23.30 gaan afbreken en rond 00.20 uur thuis. Toch nog 16 soorten gezien.

Phlogophora meticulosa
Agaatvlinder

Rhizedra lutosa
Herfstrietboorder

Eupsilia transversa
Wachtervlinder

Xanthia ocularis
Populierengouduil

Earias clorana
Kleine groenuil

Monopis weaverella
Witvlekkijkgaatje

14 oktober 2016 Gorinchem, De Avelingen

De allerlaatste geplande nachtvlinderexcursie van ons groepje gaat naar De Avelingen, bij Gorinchem. Het is in deze tijd van het jaar al vroeg donker, en omdat sommigen ook nog overdag moeten werken of naar school gaan, is het haasten geblazen. En dan zit natuurlijk ook

het verkeer niet mee, want door de perikelen met de brug bij Gorinchem is het extra druk op de weg. Om zoveel mogelijk file te vermijden rijden we door de Alblasserwaard, over de provinciale weg.

Tiliacea aurago, de saffraanuil. Foto: John van den Heuvel

Er heeft zich één gast aangemeld, van een andere KNNV afdeling, en die blijkt onderweg in een file door een ongeluk vast te zitten. Tot overmaat van ramp blijkt de slagboom naar ons stekkie niet open te zijn. De afspraak met de vergunninghouder loopt toch over te veel schijven. Maar we zijn nu hier, en het is onze laatste avond, dus gaan we gewoon op de parkeerplaats staan. Het begint al gauw lichtjes te regenen, schuilen onder de klep van de auto lukt ook niet echt, maar we laten ons niet kennen. In deze tijd van het jaar is het vlinderleven wat minder divers en dat we toch nog 9 soorten kunnen zien, is voor een regenavond helemaal niet gek. Een paar echte najaarssoorten, zoals de herfst-rietboorder (Rhizedra lutosa), de zwartstipvlinder (Agrochola lota); de wilgengouduil (Xanthia togata), en de fraaie en niet zo heel algemene saffraanuil (Tiliacea aurago), die vooral op de zandgronden voorkomt.

Xanthia togata, wilgengouduil

Caloptilla elongella
Bruine elzensteltmot

Xanthorhoe ferrugatta
Bruine vierbandspanner

Agrochola lota
Zwartstipuil

Impressie van een deel van de nachtelijke vangst

De Avelingen, Erna en Carel. Foto: Maja de Keijzer

Bent u ook geïnteresseerd om ook eens deel te gaan nemen aan de activiteiten van de Vlinderwerkgroep, neem dan contact op met John van de Heuvel, telefoon 078 – 616 85 12.

Werkgroep Natuur van de KNNV Drechtsteden.

Wandelen met de Natuurwerkgroep in 2107
Al drie jaren achtereen inventariseren we als **Natuurwerkgroep** van de KNNV-afdeling Drechtsteden de natuur op het Eiland van Dordrecht, en ook in 2017 gaan we daarmee door. Dat doen we eenmaal per maand in de periode maart – november en in slechts enkele geselecteerde gebieden, zodanig dat je daar één ochtend bezig kunt zijn. We bekijken niet alleen de planten, maar alles wat we tegenkomen op onze wandeling, dus ook vogels, vlinders, libellen, paddenstoelen etc. Ik heb hiervan de coördinatie op mij genomen, en vorig jaar deden gemiddeld 5 personen mee; ik hoop dat er in 2017 nog meer mensen mee gaan doen. Dat hoeft niet bij elke wandeling, dat kan ook incidenteel. Blijf niet thuis, loop eens een keer mee, het is leerzaam én ontspannend!

De wandelingen zijn op de eerste maandag van de maand, van 9 uur tot circa 12 uur.
Maar let op ! Als het 's morgens om half negen regent of buiig is en verwacht wordt dat het niet spoedig droog wordt, gaat de wandeling niet door en proberen we het op de tweede maandag van de maand opnieuw.
De planning voor 2017 is als volgt:

3 Juli	De Elzen, verzamelen bij restaurant De Viersprong.
7 Augustus	Zuidhaven, verzamelen parkeerterrein Zuidhaven.
4 September	Louisa Cannemanspolder, startpunt ingang volkstuincomplex aan de Zeedijk.
2 Oktober	Tongplaat en Zuidplaatje, verzamelen parkeerterrein Zuidhaven.
6 November	Dubbelmonde/Overkamp, startpunt parkeerterrein Overkampweg t.o. politiebureau.
December	Geen wandeling.

Iedereen is van harte welkom op deze wandelingen, hoe meer kennis des te beter de inventarisatie.

Gerard Verroen.

Verslag van de Natuurwerkgroep tot 2017

De Natuurwerkgroep van de KNNV afdeling Drechtsteden bestaat al een aantal jaren. Het was de bedoeling om enerzijds de natuurontwikkeling in een bepaald gebied te volgen, en anderzijds kennis op te doen en over te dragen aan elkaar. Als startgebied werd Polder de Biesbosch gekozen en daarin de route Noorderelsweg, Van Elzelingenweg, Zeedijk en Oude Veerweg, in totaal 6 km bermen en slootkanten en een kwart van deze polder. Er zou hier een natuurgebied aangelegd worden wat grote gevolgen zal hebben voor de vegetatie. In de lente en de zomer wandelden we elke 2 weken dezelfde route en noteerden we de natuurwaarnemingen. Maar na dit drie jaar gedaan te hebben, en de natuurontwikkeling tot onbepaalde tijd uitgesteld was, zakte de interesse weg en bezonnen we ons op een uitdagender programma.

We besloten tot een uitbreiding van de te bezoeken gebieden met instandhouding van de bestaande werkwijze. Naast de inventarisatie van Polder de Biesbosch werd gekozen voor de Louisa Cannemanspolder (nieuwe natuur), de Tongplaat met het Zuidplaatje

(nieuwe natuur), het bos De Elzen, de grienden bij de Oosthaven, het griend bij de Zuidhaven en het stadsparkgebied Dubbelmonde/Overkamp. Elke eerste maandag van de maand in de periode maart tot december wandelen we door een van deze gebieden en noteren we alles wat we zien én wat we op naam kunnen brengen – en dat is ook afhankelijk van wie er mee wandelt, want niet iedereen herkent alle grassen of paddenstoelen. Omdat we in negen maanden acht gebieden bezoeken, duurt het zo'n acht jaar voordat we alle gebieden in alle maanden bezocht hebben en dus weten wat er aan natuur aanwezig is.

We hebben nu drie jaren op deze wijze geïnventariseerd met de kanttekening dat Dubbelmonde/Overkamp pas in 2016 voor het eerst is bezocht. En hoewel nog lang niet volledig vormt zich wel een beeld van de natuur in deze gebieden. In de jaren 2014, 2015 en 2016 hebben we in totaal 265 plantensoorten genoteerd, 71 vogelsoorten, 13 vlindersoorten, 27 insectensoorten naast de vlinders, 40 paddenstoelensoorten en 11 overige soorten, zoals zoogdieren, slakken, amfibieën e.d. Per gebied zijn er verschillen te zien, in het ene gebied komen er meer vogels voor dan in het andere , bijvoorbeeld op de Tongplaat/Zuidplaatje, of paddenstoelen vooral in De Elzen.

a) Planten

Een aantal planten blijkt in alle bezochte gebieden voor te komen, zoals Akkerkool (Lapsana communis), Gewone bereklauw (Heracleum sphondylium), Scherpe boterbloem (Ranunculus acris), Grote brandnetel (Urtica dioica), Rode klaver (Trifolium pratense), Koninginnekruid (Eupatorium cannabinum), Madelief (Bellis perennis), Gewone paardenbloem (Taraxacum officinale), Gewone smeerwortel (Symphytum officinale) en Harig wilgeroosje (Epilobium hirsutum). Maar er zijn ook planten die we tot nu toe slechts in één gebied gevonden hebben en (nog) niet in de overige, zoals Aalbes (Ribes rubrum), Blauw glidkruid (Scutellaria galericulata), Hertsmunt (Mentha longifolia), Groot warkruid (Cuscuta europaea) en Gele waterkers (Rorippa amphibia) in de **Oosthavengriend**, Gewoon biggekruid (Hypochaeris radicata), Blaartrekkende boterbloem (Ranunculus sceleratus, Wilde cichorei (Cichorium intybus), Damastbloem (Hesperis matronalis), Zachte dravik (Bromus hordeaceus), Oranje havikskruid (Hieracium aurantiacum), Grote kaardebol (Dipsacus fullonum), Brede lathyrus (Lathyrus latifolius), Paarse morgenster (Tragopogon porrifolius) en Groot streepzaad (Crepis biennis) in de **Louisa Cannemanspolder**, Kruldistel (Carduus crispus), Fraai

duizendguldenkruid (Centaurium pulchellum), Akkerereprijs (Veronica agrestis), Heen (Scirpus maritimus), Holpijp (Equisetum fluviatile), Rivierkruiskruid (Senecio fluviatilis), Ruige leeuwetand (Leontodon hispidus), Klein streepzaad (Crepis capillaris), Kleine teunisbloem (Oenothera parviflora), Grote watereppe (Sium latifolium), Blauwe watereprijs (Veronica anagallis-aquatica), Slanke waterweegbree (Alisma lanceolatum) en Bloedzuring (Carex sanguineus) op de **Tongplaat/Zuidplaatje**, Velderepprijs (Veronica arvensis), Drijvend fonteinkruid (Potamogeton natans), Gewone veldsla (Valerianella locusta) en Vlas (Linum usitatissimum) in polder **De Biesbosch**, Wilde kardinaalsmuts (Euonymus europaeus), Bont kroonkruid (Coronilla varia) en Sporkenhout (Rhamnus frangula) in **De Elzen**.
Het valt op dat vooral in het nieuwe natuurgebied Tongplaat/Zuidplaatje veel plantensoorten voorkomen die we (nog) niet in de andere gebieden zien, maar ook de nieuwe natuur in de Louisa Cannemanspolder is rijk aan bijzondere planten, hoewel hier de natuur geholpen is door het inzaaien van 'wilde' planten.

b) Vogels

De meeste vogelsoorten komen we tegen in het gebied Tongplaat/Zuidplaatje en dat is niet verwonderlijk, want dit gebied is 5 jaar geleden speciaal voor de (water-)vogels ingericht. Leuke vogelwaarnemingen zijn onder andere de Gele kwikstaart, de Blauwborst en de Cetti's zanger die we in steeds meer gebieden tegenkomen (horen, maar meestal niet zien).

c) Vlinders

De waargenomen vlindersoorten zijn de meer algemeen voorkomende dagvlinders en in alle terreinen hebben we ze gezien.

d) Overige insecten

Vooral de libellen en juffers zien we regelmatig in onze terreinen, en ook de algemene hommelsoorten komen we tegen.

e) Paddenstoelen

Paddenstoelen zien we vooral in het bos De Elzen bij de inventarisaties in de herfstmaanden. Het zijn vooral de soorten die op dood hout groeien of op kleigronden, vooral de grote Witte kluifzwam valt op, maar ook de kleine, spierwitte Smeerwortelmycena is bijzonder.

f) Overige soorten

In deze groep zijn het vooral de verschillende slakkensoorten die we zien, maar ook de kikkers en padden. Ook een duidelijk spoor van de Bever valt hieronder.

In 2017 gaan we verder met onze wandelingen en we hopen dat er nog meer mensen mee gaan doen, want enerzijds ontbreekt het ons aan specifieke kennis en anderzijds willen we de kennis die we al hebben overdragen aan iedereen die geïnteresseerd is in de natuur. Polder de Biesbosch is in 2016 (najaar) eindelijk omgevormd tot het reeds lang geleden geplande natuurgebied, dus daar kunnen we vanaf 2017 een verandering van de natuur verwachten.

Gerard Verroen.

Excursieverslagen

Verslag excursie Klein Profijt op 11 maart 2017

Vandaag gaan we op excursie in de buitendijkse griend Klein Profijt, langs de Oude Maas ten zuiden van Rhoon. Het is laag tij en in de diverse kreken staat maar weinig water. Wat een verschil met gisteren! Toen stonden de kreken vol met water, zeker anderhalve meter hoger dan nu, bijna tot aan de smalle kades, waarop het wandelpad ligt. We kunnen nu dan ook de nog jonge planten van de Spindotterbloem (Caltha palustris ssp. araneosa) zien, die hier massaal op de kreekbodem groeien.
Klein Profijt bestaat uit (doorgeschoten) wilgenbos, geheel verwilderd, met hier en daar wat riet; aan de westkant ligt een rietveld en ruig grasland. Het gebied is in beheer bij het Zuid-Hollands Landschap en het is toegankelijk vanaf een klein parkeerterrein bij de golfbaan. De wandelpaden liggen op smalle kades en bij extreem hoog water kunnen die onder water verdwijnen. In de kreken staat een sterke getijdenstroom.
We zijn met z'n zessen en het is zonnig en mild voorjaarsweer. Zo vroeg in het jaar zijn er nog niet veel bloeiende planten te zien, maar toch ontdekken we bloeiend Speenkruid (Ranunculus ficaria), bloeiend Klein Hoefblad (Tussilago farfara) en ook Groot Hoefblad (Petasites hybridus). In de Knotwilgen langs het pad groeit massaal de Gewone eikvaren (Polypodium vulgare), maar ook de Smalle stekelvaren (Dryopteris carthusiana) en de Mannetjesvaren (Dryopteris filix-mas). Er zijn maar weinig vogels. We horen de Winterkoning, de Roodborst, de Koolmees en de Pimpelmees, maar ook een Merel en een

Zanglijster. Er vliegt een Buizerd over en we zien een Grote bonte specht luidruchtig hakken in een dode wilg, terwijl enkele Gaaien veel kabaal maken.
Maar het opvallendste hier in de getijdengriend, en in deze tijd van het jaar goed te herkennen, zijn de vele mossoorten die overal op de levende en de dode wilgen groeien én op de stenen langs de rivier, ook onder water. Gelukkig is een van onze deelnemers een mossenkenner, dus dit is een leerzame excursie geworden.
Op de wilgen groeit het Gewoon Dikkopmos (Brachythecium rutabulum), maar ook het prachtig glanzende Zijdemos (Homalothecium sericeum) en het Spatelmos (Homalia trichomanoides).
Aan de voet van de wilg zien we het Fijn laddermos (Eurhynchium praelongum). Het Groot platmos (Plagiothecium nemorale) is ook ontdekt, evenals de Gekroesde haarmuts (Orthotrichum pulchellum).
Langs het water groeit op de nat wordende stenen het Vloedvedermos (Fissidens gymnandrus) , het Uiterwaardmos (Leskea polycarpa) en het Watervalmos (Rhynchostegium riparioides). Andere mossen die gezien zijn, zijn het Gerimpeld boogsterrenmos (Plagiomnium undulatum), het Beekmos (Amblystegium riparium), het Bronmos (Fontinalis antipyretica) en het Gekroesd plakkaatmos (Pellia endiviifolia), een levermos.
Behalve deze mossoorten komen we ook verschillende soorten Korstmossen tegen, waaronder het Melig takmos (Ramalina farinacea).
Al met al een interessante wandeling in een mooie omgeving zo langs de brede rivier.

Gerard Verroen.

Verslag excursie Thijsse's Hof op 8 april 2017

In Bloemendaal, ten westen van Haarlem, ligt een kleine heemtuin: Thijsse's Hof, gevestigd in 1926 en een geliefd oord voor Jac. P. Thijsse. Omdat er veel stinzenplanten zouden staan, zijn we er vandaag met acht personen op excursie gegaan en voor een ieder was dit de eerste keer. Het is prachtig, zonnig lenteweer als we tegen half elf aan onze rondwandeling beginnen. We zijn niet de enigen hier, want er lopen nog enkele mensen naar de planten te kijken.
Na een korte koffiepauze slenteren we langzaam lopend en speurend naar de planten door de tuin; het is er prachtig en heel natuurlijk aangelegd met in het midden van de tuin een grote vijver waar omheen een moeras ligt. De heemtuin bevat ook veel bomen en vormt zo één geheel met de beboste duinomgeving hier. Al wandelend heb je

niet de indruk dat je in een aangelegde heemtuin loopt. De vogels zingen luidruchtig hun lied waarbij we de volgende soorten horen en/of zien:
Winterkoning, Tjif-tjaf, Roodborst, Zanglijster, Grote bonte specht en natuurlijk ook hier de Halsbandparkiet. Omdat we zowel de Zwartkop als de Tuinfluiter horen, kunnen we goed het verschil in zang tussen beide vogels beluisteren.
Maar we komen voor de stinzenplanten, en die vinden we volop:
We zien Holwortel (Corydalis cava) én Vingerhelmbloem (Corydalis solida), Gevlekte aronskelk (Arum maculatum), Kleine Maagdenpalm (Vinca minor), Gele bosanemoon (Anemone ranunculoides), Stengelloze sleutelbloem (Primula vulgaris) en Daslook (Allium ursinum); Armbloemig look (Allium paradoxum) is voor de meesten van ons een nieuwe soort, maar niet Knikkend vogelmelk (Ornithogalum nutans).
Daarnaast zien we ook de volgende planten:
Bosanemoon (Anemone nemorosa), Gulden boterbloem (Ranunculus auricomus), Eenbes (Paris quadrifolia), Speenkruid (Ranunculus ficaria), Muskuskruid (Adoxa moschatellina), Bosgeelster (Gagea lutea), Mansoor (Asarum europaeum), Voorjaarshelmkruid (Scrophularia vernalis), Slanke sleutelbloem (Primula elatior) en Gulden sleutelbloem (Primula veris). De Gaspeldoorn (Ulex europaeus) staat volop te bloeien.
Door de vele, meestal bijzondere plantensoorten besteden we niet al te veel aandacht aan de bomen.
Het was weliswaar een klein excursiegebied en niet naast onze deur gelegen, maar in deze tijd van het jaar zeker een bezoek waard.

Gerard Verroen.

Verslag excursie Meijendel op 13 mei 2017.

Het is zwaar bewolkt maar droog met weinig wind als we met z'n vieren arriveren in het rustige Meijendel, waar we kunnen parkeren in het centrum van het gebied. Meteen valt ons het gezang van de vogels op en vooral ook het afwezig zijn van storende bijgeluiden. Het thema van deze excursie is het luisteren naar zangvogels en het herkennen ervan. Dus dat zal wel goed komen vandaag, denken we.
Meijendel is een binnenduinbos waar tot in de twintigste eeuw een boerderij lag. Die boerderij is lang geleden verdwenen, maar de invloed ervan is nog duidelijk merkbaar in het gebied, bijvoorbeeld aan de vegetatie. Op de plek van de vroegere boerderij ligt nu een bezoekerscentrum en een restaurant; ook is er een manege. Natuurlijk

zijn hier in Meijendel dennen aangeplant, maar opvallend zijn de vele soorten loofbomen, zoals Abelen (Populus spec.), Populieren (Populus spec.), Berken (Betula spec.) en Zomereiken (Quercus robur) en natuurlijk hier en daar een Appel- of een Kersenboom. Als struiklaag zien we Vogelkers (Prunus spec.), Sporkehout (Rhamnus frangula), Zuurbes (Berberis vulgaris), Meidoorn (Crataegus spec.), Lijsterbes (Sorbus spec.) en nabij de zeereep ook Duindoorn (Hippophae rhamnoides).
We wandelen door het westelijke deel van Meijendel en herkennen direct de zang van de Vink en de Winterkoning, maar ook de Roodborst laat zich horen. De Zwartkop maakt zijn aanwezigheid duidelijk kenbaar, evenals de Fitis. De Merel horen we continu gedurende de gehele wandeling en tussendoor roept de Tjif-tjaf luid en duidelijk en horen en zien we de Grote bonte specht.
We steken het fietspad over, gaan door een wildhek en komen langs een groep schapen die hier de vegetatie kort houden. Langs het pad staat een grote groep Lelietje-van-dalen (Convallaria majalis) met op de voorgrond bloeiende Hondsdraf (Glechoma hederacea) en Kruipend zenegroen (Ajuga reptans). Verderop zien we Mannetjesvaren (Dryopteris filix-mas), maar ook Wijfjesvaren (Athyrium filix-femina).
We pauzeren even bij een duinakker, waar de oorspronkelijke akkerprodukten weer ingezaaid worden.
Op een open stuk zand zien we Akkerhoornbloem (Cerastium arvense) en Tijmereprijs (Veronica serpyllifolia) en hier horen we dan eindelijk de zang van de Nachtegaal. We lopen het Vogelbos in en zien Duinreigersbek (Erodium cicutarium subsp. dunense) bloeien en een Jacobsvlinder vliegen; we bekijken de bloeiende katjes van een Zomereik (Quercus robur) en bewonderen de bloeiende Veldhondstong (Cynoglossum officinale) waar we zowaar een Distelvlinder zien!
Na het Vogelbos lopen we richting zeereep; net voor een sprang (dit is een brede geul waarin het duinwaterbedrijf leidingen heeft gelegd ten behoeve van de drinkwatervoorziening) staat een bankje waar we onze lunchpauze houden; we horen de Koekoek en de Grasmus.
We besluiten om niet naar het strand te lopen, maar via een omweg terug te gaan naar de parkeerplaats, omdat de lucht er nogal dreigend begint uit te zien. Via smalle duinpaadjes komen we over de Abelentop, een uitzichtpunt in de duinen; onderweg zien we Welriekende salomonszegel (Polygonatum odoratum) en Gewone salomonszegel (Polygonatum multiflorum), maar ook Witte winterpostelein (Claytonia perfoliata) en Kromhals (Anchusa arvensis). Een druk heen en weer vliegende Spreeuw brengt voer naar haar jongen, die in een boomholte zitten te wachten op eten.

De lucht trekt nu geheel dicht, het wordt donker; we lopen snel richting auto; en dan begint het te regenen, eerst nog zacht, maar als we bij de auto arriveren echt hard met zelfs wat onweer. Maar daar hebben we op de terugreis verder geen last van na deze heerlijke excursie vol vogelzang.

Gerard Verroen.

Tropische temperaturen op de Strijbeekse Heide op zaterdag 27 mei 2017.

Op 27 mei vertrokken we met 8 deelnemers voor de excursie naar het Smokkelpad bij Strijbeek. Een mooie wandeling van 7.5 km door heel afwisselende natuur. De beekdalen van de Esbeek en Chaamsebeek met de bij behorende flora en fauna waren zeer de moeite waard op deze zeer warme zaterdag (30°C).

Al direct bij het Goorven wachtte het kikkerkoor ons op met een vrolijk concert. Ook de vele libellen hielden ons geruime tijd bezig. De Platbuik (Libellula depressa) de Grote keizerlibel (Anax imperator) en de Vuurjuffer (Pyrrhosomanymphula) trokken geruime tijd onze aandacht. Ook diverse juffers zoals o.a. de azuurjuffer (Coenagrion puella), waren druk doende om eieren af te zetten. Langs de oever groeide de Ronde zonnedauw (Drosera rotundifolia) ruimhartig. In het hogere en iets drogere bos/heidegebied kwamen we de verfbrem (Genista tinctoria) en in het bos de Brede wespenorchis (Epipactus helleborine) nog tegen.

Foto: Jan Huijzer Vuurjuffer

Langs de oever groeide de Ronde zonnedauw (Drosera rotundifolia) ruimhartig. In het hogere en iets drogere bos/heidegebied kwamen we de verfbrem (Genista tinctoria) en in het bos de Brede wespenorchis (Epipactus helleborine) nog tegen.
De wandeling loopt over de grens en voerde ons ook gedeeltelijk langs de Belgische kant van de beek. In België is men nog druk bezig het gebied vorm te geven. Men heeft daar poelen gegraven, waar inmiddels Poelkikkers (Rana lessonae) en libellen te zien zijn. De diverse weilanden en akkergebieden die de afgelopen jaren aan het gebied zijn toegevoegd zijn nog steeds vrij voedselrijk. De rijke bloei van de o.a. de veldzuring (Rumex acetosa) en de Echte koekoeksbloem (Silene flos-cuculi) zijn daar een indicatie voor. Tijdens de hele wandeling hebben we naast insecten, zoals de Groene zandloopkever (Cicindela campestris) veel vogels gehoord en gezien. O.a. Fitis (Phylloscopus trochilus), Zwartkop (Sylvia articapilla), tuinfluiter (Sylvia borin), Grote bonte specht (Dendrocopos major) en de Buizerd (Buteo buteo). Het was een boeiende, interessante en gezien de temperatuur stoere wandeling.

Frans Beuvens

Beste KNNV- leden van de afdeling Drechtsteden,

Momenteel komen vrijwel alle taken van de afdeling Drechtsteden van de KNNV terecht bij het bestuur. Wij stellen het op prijs wanneer de leden ons willen helpen om de taken verder in te vullen. Wij zoeken o.a. leden om ons te helpen met de Spindotter. Wij kunnen **ondersteuning van de leden** gebruiken bij de redactie, het klaar maken voor de drukker of het klaarmaken voor digitale verzending. Ook kunnen wij hulp gebruiken bij het **voorbereiden van lezingen en**

cursussen. Heeft u interesse om een handje te helpen neem dan contact op met één van de bestuursleden.
Het bestuur streeft er overigens naar om volgend kalenderjaar de leden een **digitale versie van de Spindotter** te gaan sturen. Dit heeft uiteraard te maken met verdere reductie van de kosten. Bij de stukken van de Algemene Ledenvergadering 2016 heeft u kunnen zien dat het drukken van de Spindotter een belangrijk deel van het budget opslokt. **Leden die een gedrukt exemplaar willen blijven ontvangen moeten dit melden aan de penningmeester , Ruud Dorst. (schriftelijk/telefonisch)**

E-mail : ledenadministratie@drechtsteden.knnv.nl

Wij hopen op uw medewerking

Cursus Nieuws

Paddenstoelencursus voor beginners

Ieder jaar opnieuw wandel je in de herfst door het bos en dan geniet je van de gekleurde bladeren, de eikels, kastanjes en beukennootjes, en als je goed kijkt zie je overal paddenstoelen, soms in prachtige kleuren. En weer denk je: daar wil ik meer van weten, hoe komen ze daar, wat doen ze en hoe heten ze eigenlijk?
Zet dit jaar je goede voornemens om in daden en geef je op voor de paddenstoelencursus die we dit najaar organiseren. Nu is er een mogelijkheid om meer te weten te komen van die geheimzinnige verschijningen.

De paddenstoelencursus wordt georganiseerd door KNNV-Drechtsteden en wordt gegeven in het Koetshuis van NMC-Weizigt, Van Baerleplantsoen 30, Dordrecht. De twee lesavonden zijn **op maandag 25 september en maandag 9 oktober om 20 uur**, en de aansluitende **paddenstoelenexcursie is op zaterdag 21 oktober 2017** van 9 tot maximaal 15 uur.
De cursus kost € 25,- voor KNNV- en IVN-leden en € 30,- voor niet-leden.
Cursisten dienen zich aan te melden bij de penningmeester van de KNNV Drechtsteden: ledenadministratie@drechtsteden.knnv.nl

Algemene informatie

Auto-excursies

De verzamelplaats voor excursies **buiten** Dordrecht is aan de zuidzijde van het centraal station bij de stationsingang. Het streven is zoveel mogelijk te carpoolen. Voor het meerijden, geldt een vrijwillige kilometerbijdrage van €0,05 p.p. In verband met de aansprakelijkheid bij ongevallen kan een tegemoetkoming in de kosten van vervoer pas aan het einde van de rit aan de orde komen. Het is gewenst dat elke automobilist die passagiers meeneemt in zijn of haar verzekeringspakket een inzittendenongevallenverzekering heeft.

Aan- en afmelden voor excursies

Bij de excursies **buiten** Dordrecht is vermeld bij wie men zich moet aanmelden op de **vrijdagavond voorafgaand aan de excursie**. Indien u onverhoopt toch niet mee kan, dient u zich weer af te melden, anders staan we bij vertrek voor niets op u te wachten.

Dia- en lezingenavonden

De lezingen worden gehouden in het NMC-Weizigt, Van Baerle-plantsoen 30, 3314 BH Dordrecht. De zaal is 19:30 open en sluit uiterlijk 22:30. De zaal ligt naast het hoofdgebouw. Het ligt tegen het Weizigtpark aan op loopafstand van het NS-station Dordrecht.

Penningmeester en Ledenadministratie:

Ruud Dorst, Statenplein 91, 3311 NH Dordrecht.
E-mail : ledenadministratie@drechtsteden.knnv.nl
NL63 INGB 0000 6945 70 t.n.v. KNNV Drechtsteden te Dordrecht.
Uw lidmaatschap loopt van januari t/m december. Afmelden dient schriftelijk plaats te vinden voor 1 november.

Contributie

Contributie voor 2017: €31,25 voor leden;€12,60 voor huisgenootleden; € 15,15 voor kandidaat-leden; €7,60 voor leden van andere KNNV afdelingen, € 16,50 voor jeugdleden en minimaal €15,- voor donateurs. Bij een volledig lidmaatschap is men meteen lid van de landelijke KNNV, ontvangt men het tijdschrift Natura en kan men tegen ledenprijs boeken en natuurgidsen van de KNNV uitgeverij bestellen.

Aanleveren kopij

Kopij kan aangeleverd worden bij secretaris@drechtsteden.knnv.nl of opgestuurd worden naar Hein Ruiter (adres, zie blz.1). Het liefst aanleveren ruim voor de kopijdatum. Bijzondere natuurwaarnemingen of natuurbelevingen zijn zeer welkom.

Klein Profijt foto: Jan Huijzers

Meijendal foto: Jan Huijzers

foto: Jan Huijzers